

Biskop Evas predikan och vigningstal

vid diakonvigningen i Härnösands domkyrka 16 juni 2024

Tredje söndagen efter Trefaldighet

Till gårdagens diakonexamen har vi läst kulturentropologen Mikael Kurkialas bok "Där pendeln har sitt fäste". I boken resonerar Kurkiala kring det mänskliga sökandet efter mening och sammanhang i relation till olika tidars, filosofers, teologers och folkgruppers tänkande och läror. Som en röd tråd, eller underliggande tema, möter vi i boken den moderna västerländska människans dilemma: separationen mellan andlighet och förnuft, en separation som i vår tid även beslagits med en värdeskala som ställer förnuftet över andligheten.

Men trots att en tro bortom förnuftet ofta möts med skepsis och ifrågasättande verkar ändå vårt mänskliga medvetande söka sig mot ett fäste för vår existens bortom den logik som format vårt naturalistiska och materialistiska förhållningssätt till tillvaron. Det verkar gå emot vår natur att leva utan att ha något att förhålla oss till, utan ett fäste, ett hem i tillvaron. Därför söker och letar vi, trots vår tro på förnuftet och det rationella tänkandet, efter något mer, något annat. I vår högteknologiska och materialistiska värld känner vi oss därför vilsna och bortkomna. Som det förlorade fåret i dagens evangelietext. Det är ju så mycket man skall klara av, så mycket man ska orka. "Bit ihop och var duktig och låt ingen se att du är liten och hjälplös." Det är ledstjärnan för oss i en tid i ett samhälle där tron på förnuft och rationalitet både lett till att självförverkligande och individualism premieras och att vi utelämnat oss till att själva skapa meningen med våra liv.

” Det verkar gå emot vår natur att leva utan att ha något att förhålla oss till, utan ett fäste, ett hem i tillvaron.

I Jesu liknelse om den förlorade fåret gav sig ju fåret bort från fällan, kanske den kände att den lämnade krav på likriktning och majoritetens tryck. Fåret ville finna sin egen väg i tillvaron. Precis som vi lärt oss att vi ska göra idag. Auktoritetstron, lojalitet och solidaritet är inte längre inne. I dag ska vi finna oss själva, förverkliga oss själva och på egen hand finna något att leva för och tro på. Och ledstjärnorna är många: tidningar, böcker, TV-program, konsulter och coacher av alla slag pekar åt olika håll. "Välj själv din väg genom livet, allt är rätt som känns rätt för dig." "Häftigt, tyckte fåret, äntligen får jag gå min egen väg och forma mitt liv själv." Mycket var spännande och lockande. "Men hur ska jag välja, och hur ska jag veta vad som är rätt för mig?" Så går fåret vilse i sin jakt efter sin egen lycka. Man orkar och hinner inte hur mycket som helst själv. Man blir inte stark och lycklig av att vara ensam. Nej, man blir inte trygg om man själv ska bära hela tillvaron på sina egna axlar.

Nog kan det vara riktigt att tänka själv och inte lita blint på ledare och auktoriteter. Nog kan det vara sunt att finna sin egen identitet utifrån sina egna personliga förutsättningar. Men till slut när allt enbart ska bero på min egen prestationsförmåga blir jag bara trött, ensam och utbränd. Mitt eget jag och min förmåga är i längden inte det hållbara fäste i tillvaron som min själ behöver och söker.

Att lämna fällan var därför i sig inte det största misstaget fåret i liknelsen gjorde. Det största misstaget var att fåret lämnade Herden, sitt ursprung, sitt fäste. Fåret lämnade den kraft som var större än hennes egen och blev därmed helt utelämnad till att helt och fullt bara tro på och bära sig själv.

” När Jesus talar om sig själv som den gode Herden så är det just denne någon han erbjuder sig vara för oss.

Uttömd på sin egen förmåga, intrasslad och fast i mängder av krav och måsten, ligger hon nu där och längtar efter att bli eftersökt, funnen och buren av någon starkare än henne själv. En längtan vi så väl känner igen oss i. När Jesus talar om sig själv som den gode Herden så är det just denne någon han erbjuder sig att vara för oss. Precis som Kurkialas resonemang i examensboken så visar dagens liknelse att det finns ett fäste i tillvaron vars värde är mycket större och vidare än det vi människor med vårt rationella tänkande kan greppa.

Men liknelsen om det förlorade fåret har mer att lära oss i dag. Det var faktiskt inte i först hand för vilsegångna får som Jesus berättade denna liknelse. Nej, Jesus vänder sig till åhörare, som i sin samtid inte räknades som förlorade. De var lärda och ofta högt värderade personer. Men de var också personer som från sin tids ideal ofta kritiserade Jesus för hans blick för och kärlek till dem som ansågs vara mindre värda. Därför avlutar han också sin liknelse med en udd som är tydligt riktad mot hans kritiker när han säger att det blir större glädje i himlen över en enda vilsen själ som hittar hem än över alla de rättfärdiga som hållit sig på sin plats. Här sätter Jesus tydligt fingret på det centrala i kyrkans kallelse och uppgift. Vårt uppdrag är att förmedla evangeliet om Jesu kärleksbudskap i både ord och handling. Det evangelium som säger oss att det finns en Gud, att det finns en andlig tillvaro och att det finns ett fäste, ett hem för alla vilsegångna själar.

En annan sanning som vi också får ta med oss från dagens liknelse är att Jesus är väldigt tydlig med vem det är som handlar. Också det en spetsig udd mot de som ansåg att en människas värde, liksom hennes tro, måste synas på utsidan genom prestationer. Det var ju inte fåret själv, som i egen kraft, blir tvunget att leta rätt på sin Herde. Nej, tvärtom berättar liknelsen att det är Herden som söker sitt får och att han inte slutar söka förrän han funnit det.

Det som krävs av oss för vi ska hitta vårt hem och sammanhang i tillvaron är alltså inte att vi letar, söker och finner utan att vi stannar upp så att vi kan höra Herdens rop och att vi ger oss till känna så att han kan nå oss. Och inte minst: att vi släpper det krampaktiga taget om vår egen prestationskamp så att han får möjlighet att lyfta upp oss och vår tillåtelse att bära oss.

Det är inte bara vi som längtar och söker, det gör också Gud. Den oro den vilsna själen känner i sitt inre är inget annat än den gode Herdens rop efter oss. Ropet som manar oss att komma tillbaka till den i vilken vår själ har sitt ursprung, sitt

hem och sitt fäste. Kurkiala pekar på detta när han utifrån Dag Hammarskjölds ord: Icke jag, utan Gud i mig, skriver:

“Detta eller denna som verkar i oss, en vilja som vi bär på men som vi inte självklart identifierar som vår egen, anropar oss. Jag tror att det är i vårt gensvar på detta tilltal som mirakel kan födas.”

I det stora miraklet att inte bara vi utan att även den gode Herden söker, letar och längtar ligger också ett annat mirakel, en kallelse till var och en av oss att på samma sätt som vi blir uppsökta och burna ska också vi söka upp och bära varandra. Och vi är kallade att göra det, som Kurkiala formulerar det i vår examensbok, så att Gud kan verka genom oss... och hålla flödet öppet för den kärlek som är skapelsens urkraft. Att hålla flödet öppet för kärleken, skapelsens urkraft, är att hitta sitt hem, sitt fäste, sin fälla i tillvaron. Ett fäste som gör att vi inte går vilse och tappar bort oss själva. Och det är det, och inte vi själva, som ger oss modet och kraften att vara den kyrka Jesus gav oss i uppdrag att vara. Vår tro handlar nämligen inte enbart om att vila tryggt i den gode herdens famn utan också om att ge Guds kärleksfulla sammanhang vidare till de människor Gud sänder i vår väg.

Kära Maria!

Att ge Guds kärleksfulla sammanhang vidare till de människor Gud sänder i vår väg är diakonens särskilda kallelse och uppdrag. En stor uppgift och en svår utmaning i vår så materialistiska och individualistiskt präglade samhälle.

Vid gårdagens examensamtal stannade vi en stund kring detta att varje människa har sitt ursprung i Gud, att det är därför vårt inre längtar efter ett fäste i tillvaron. En längtan som kan ta sig många olika uttryck. Vi samtalade också om hur kyrkan och diakonens särskilda uppdrag kan möta denna längtan för att hjälpa människor att bli befriade från de krav som det instrumentaliserade förnuftet i vår tid ställer på oss.

I det PM du fick i uppdrag att skriva till din diakonexamen skriver du avslutningsvis bland annat så här: ”Vi behöver Gud för att svara på frågor som inte vetenskapen kan ge. Som en del av kyrkan och i min roll som diakon hoppas jag få vara ett redskap i arbetet med att minska sprickan mellan förnuft och andlighet.” Ja, Maria, precis detta är en viktig del i diakonens kallelse och uppgift. Att öppna dörren till den andliga verkligheten och göra det möjligt för människor att själva höra hur den gode herden ropar på dem i deras egen längtan.

Alla människor som har bördor att bära måste därför få möjlighet att ta ett steg i taget på sin livsvandring utifrån sina egna förutsättningar. Här kan vi som kyrka vara till stor hjälp. Men vi kan också bli ett hinder, som de rättfärdiga i dagens text, om vi inte respekterar varje människas egenart och behov, pratar mer än vi lyssnar, lever bortvända från samhällets liv och utmaningar, använder för krångligt språk eller inte lever som vi lär. Därför uppmanar jag dig att alltid i ditt kommande uppdrag bära en bön inom dig, att du möter varje människa med den gode herdens blick och kärlek så att du både ser personen som just den är och där den är, men också som den Gud skapat den till att vara, ja att du ser Guds närvaro i dem.

Du ska inte utföra ditt uppdrag, följa din kallelse utifrån ditt eget perspektiv utan utifrån dina medmänniskas perspektiv och viktigast av allt: utifrån Guds perspektiv. För vem var det nu som handlade i liknelsen? Jo, just det, herden. Det är Gud som ska handla, det är Gud som ska verka, inte du. Stolan, bandet, som snart

läggs över din axel är en påminnelse om detta. Stolan är ett gammalt antikt ämbetsmannamärke. En ämbetsmans verkar å en uppdragsgivares vägnar och utgår därför från en större auktoritet än den egna. Du går som vigd nu alltså på någon annans uppdrag och kallelse. Därför lägger du inte heller själv på dig stolan. Den läggs på dig av den som kallat dig till tjänst.

Paulus skriver i dagens episteltext:

*Vi har vår stolthet i Gud, tack vare vår herre Jesus Kristus,
Genom vilken vi nu vunnit försoningen (Rom 5:11)*

Ja, kära Maria, var stolt i Gud, lev i den kraft som inte kommer från dig utan från Jesus Kristus och hans överflödande försonande kärlek och nåd. Den gode Herden går med dig, han ska aldrig lämna dig eller överge dig. Så gå med glädje och frimodighet ut i tjänst för Guds rike i den gode Herdens efterföljd. Bär ut den omsorg och kärlek han har för varje får, för varje själ, i denna värld där stora risker väntar. Gör detta i vår kyrka, i vårt samhälle, i vår tid.

För vår tid är också Guds tid. Ja, nu är Guds tid! Gud välsigne dig i din tjänst.

Amen.

Eva Nordung Byström
Biskop i Härnösands stift
Svenska kyrkan